

## **TWEEDE DEEL**

Dit is iets wat ik me altijd zal herinneren een werkelijk oorverdovend lawaai een lawaai dat van boven kwam een lawaai dat overal vandaan kwam dat steeds luider werd steeds oorverdovender het was ons vrijwel onmiddellijk duidelijk dat ‘t het lawaai van helikopters was en deze helikopters maakten een ontzaglijk lawaai dat was niet maar één helikopter dat moesten vele helikopters zijn een ogenblik bleven we allemaal roerloos staan iedereen was totaal gedesoriënteerd want ieder van ons had een militair ingrijpen op het punt waarop we nu waren aanbeland voor onmogelijk gehouden uitgerekend nu de onderhandelingen zo ver gevorderd waren en dan was er nog de kwestie van de negentien cipiers niemand van ons had gedacht dat ze het leven van de negentien gevangen genomen cipiers op het spel zouden zetten met een militaire interventie

en daar kwamen ze je hoorde het oorverdovende lawaai van de helikopters alles trilde de muren trilden alles leek te beven en iedereen reageerde anders wat ik zag was complete verwarring een situatie die ik al eens eerder meegemaakt had als de smeris een charge uitvoeren tegen een demonstratie en er geen ordedienst is die de chargerende smerissen tegemoet treedt en de demonstranten kan beschermen zodat ze de rust bewaren en geordend terugtrekken en de demo beëindigen de situatie was net zo een situatie van algehele paniek maar ondanks deze paniek was iedereen er nog altijd van overtuigd dat alles bluff was dat ze alleen maar bluften en in werkelijkheid helemaal niet zouden komen en zelfs toen de eerste explosies te horen waren dachten we dat het alleen maar ter afschrikking was

zo vond de militaire actie dus plaats ze kwamen dus met helikopters het tafereel waar ik getuige van was waren deze enorme helikopters die kwamen aanvliegen en dat oorverdovende lawaai maakten en door een raam in de gang kon ik ze heel goed zien in zwarte uniformen allemaal tot aan de tanden bewapend met helmen die het hele hoofd bedekten ik zag hoe ze in de helikopter stonden en hoe ze gedropt werden hoe ze zich opmaakten om af te dalen met touwladders en kabels en weet ik wat in ieder geval landden ze vanuit de helikopters op het platte dak boven ons en er was dat oorverdovende lawaai deze explosies de helikopters kwamen in golven ze kwamen naar beneden en meteen kwam de andere en ga zo maar door

ze kwamen dus op het dak ze sprongen op het dak en begonnen bommen te gooien ze sprongen op het dak en op het dak was een luik met hun bommen bliezen ze dit luik op dit luik leidde naar een wenteltrap en de wenteltrap leidde naar een traliehek bij de rotonde op de tweede verdieping die we dicht gelast hadden ze bliezen op het dak dus meteen dat luik op die naar de wenteltrap leidde en zodra het luik open was gooiden ze nog voordat ze afdaalden plastic explosieven naar beneden de een na de ander ik bedoel ze gooiden de bommen echt van de trap naar beneden en door de bommen die aan de lopende band beneden in de rotonde neerkwamen was er werkelijk een oorverdovend geraas van explosies

op dat moment beseften we allemaal dat ze er echt aankwamen dat het geen bluff meer was bovendien hoorden we de explosies niet alleen meer boven maar ook beneden ons want ze vielen nu ook van onderen aan en er brak algemene paniek uit en wat er toen gebeurde was dat iedereen voor zichzelf besloot wat er het beste gedaan kon worden er was geen geordende reactie op het gebeuren niet de geringste gezamenlijke en geordende reactie en ook degenen die zich hadden georganiseerd reageerden niet gedisciplineerd en georganiseerd zelfs bij degenen die op een inval gerekend hadden die dachten dat het hier kon gebeuren was er niets georganiseerd toen we za-

gen dat ze daadwerkelijk waren begonnen met het gooien van bommen

er was weliswaar een soort militaire structuur georganiseerd en zo die gewapend was d.w.z. er waren mensen er waren kameraden die bommen hadden die ze gebouwd hadden kameraden die deze plastic explosieven in de espressopotjes hadden gedaan maar er was geen geordende reactie wat ik heb gezien dat was een enorme verwarring ik zag een enorme verwarring iedereen reageerde instinctief reageerde zoals men dacht dat het beste was in deze omstandigheden maar ieder voor zich zodat er op dat moment geen enkele geordende reactie was niemand vertrouwde op een ander alleen maar op zichzelf en het eigen instinct

de mensen sloegen op de vlucht renden van hot naar her van hot naar her in deze beperkte ruimte renden de gang in en uit de cellen uit en er weer in op een verwarde en chaotische manier gedurende deze lange minuten zonder enig idee wat ze moesten doen op zoek naar iemand die ze niet vonden liepen ze de cellen in en weer uit kortom een klassieke vluchtsituatie bij het zien van een politiecharge als men onbeschermd is met dit verschil dat je als je voor een politiecharge vlucht een onbeperkte ruimte voor je hebt hier daarentegen vluchtte iedereen als muizen in een kooi want iedereen wist instinctief dat je nergens heen kon we zaten vast in deze ruimte en ze kwamen en gooiden bommen en er was dat oorverdovende lawaai dat je trommelvlies deed scheuren

ik herinner me dat ik slechts tijd had om gauw met mijn celgenoot te bespreken wat we zouden kunnen doen ik zag hem daar op de gang en zei tegen hem luister eens wat doen we nu en hij zei ik vind dat we naar beneden moeten gaan naar de eerste verdieping want ze komen van boven ze komen van het dak naar beneden nog een paar seconden en ze zijn er het is dus beter naar beneden te gaan naar de eerste verdieping en ik herinner me dat ik tegen hem zei moet je horen ze komen

toch ook van de begane grond naar boven op de eerste verdieping dus het komt op hetzelfde neer en de vraag is nu toch niet of we hier blijven of naar de eerste verdieping gaan de vraag is wat we nu moeten doen opgeven of iets doen en wat doen als we iets kunnen doen maar hij zei nee ik ga naar beneden naar de eerste verdieping

dus wat er gebeurde was dat iedereen instinctief en spontaan een keuze maakte wat voor hem in deze situatie het beste leek en het kwam tot een scheiding tussen degenen die bleven en degenen die gingen maar het vreemde bij deze scheiding tussen degenen die boven bleven en degenen die naar beneden gingen was dat alles zich vermengde degenen die er tegen waren om verzet te bieden omdat het onmogelijk was om zich te verzetten omdat er sowieso niks tegen te beginnen was en het al heel wat zou zijn om de eigen huid te redden met diegenen die verzet voor mogelijk hielden ook als ze geen idee hadden hoe ze het moesten aanpakken het was dus niet zo dat de ene boven bleef en de andere naar beneden ging maar het liep allemaal door elkaar zowel boven als beneden

op de tweede verdieping hoorde ik iemand roepen dat we allemaal naar de grote gemeenschapsruimte moesten komen dus liepen ongeveer dertig kameraden deze gemeenschapsruimte in en daar waren enkele angstige momenten omdat ze de stroom hadden afgesloten het was inmiddels donker geworden je hoorde verschrikkelijke explosies iedereen kroop tegen de muur aan de onderkant van de muur van de gemeenschapsruimte iedereen hurkte dicht bij elkaar in de overtuiging dat ze ons allemaal zouden afmaken want sinds ze waren binnengevallen hadden ze de hele tijd met bommen gegooid de ene na de andere en je zag pleisterwerk en stukken van de vloer door de lucht vliegen dat was het laatste wat ik zag voordat ze de stroom uitschakelden gaten in de vloer van de bommen die ze vanaf het dak naar beneden gooiden

sommige gevangenen genomen cipiers werden naar beneden ge-

bracht naar de eerste verdieping met messen op de keel de andere cipiers bleven boven op de tweede verdieping en we namen ze mee naar onze gemeenschapsruimte de cipiers waren doodsbang toen de cellen waarin ze verbleven werden geopend en ze naar buiten werden gesleurd midden in de totale chaos en het helse kabaal en de verwarring met mensen die alle kanten oprenden en voortdurende explosies van bommen die constant afgingen ze werden uit de cellen gesleurd en ze waren er van overtuigd dat hun strot zou worden doorgesneden en dat ze één voor één naar beneden gegooid zouden worden ze dachten dat ze vermoord zouden worden en naar beneden gegooid zouden worden om de indringers tegen te houden

de cipiers zeiden geen woord ze hadden wijd opengesperde ogen één van hen viel steeds flauw van angst hij was lijkkleek en had knikkende knieën en hij viel steeds flauw daarom gaf een collega hem een klap zodat hij niet flauwviel vervolgens gooiden ze een emmer water in zijn gezicht en degenen die hem bij de armen vasthielden zodat hij niet omviel zeiden steeds weer dat hij rustig moest blijven ze zouden hem niet vermoorden de cipiers in de groepsruimte boven op de tweede verdieping werden door niemand vastgehouden door niemand bedreigd ze schreeuwden hun kelen schor door de ramen niet binnenkomen niet binnenkomen anders maken ze ons allemaal af en toen zei een kameraad jullie collega's maken jullie af wij niet

overigens droegen de cipiers geen uniformen meer ze droegen normale kleding net als wij en dus waren ze net als wij blootgesteld aan degenen die binnenkwamen bommen gooiden en om zich heen schoten ze waren niet van ons te onderscheiden en niemand bedreigde hen niemand deed ze wat ze waren daar met ons kropen met ons sidderden met ons van angst en er was toen een moment van solidariteit tussen ons allen want we zaten allemaal in hetzelfde schuitje want ons leven stond op het spel en de cipiers waren zich er volkomen van bewust dat de *carabinieri* hun levens ook op het spel zetten dat het de *carabinieri* geen moer kon schelen en door binnen te komen

verdubbelden ze het risico om gedood te worden in de eerste plaats door ons en dan door hun en er was toen een moment van solidariteit tussen ons en de cipiers